

teljstva ni prišla v odborovih sejah na razgovor, ker se je to že v letu 1909 in preje rešilo. V tekočem letu smo čakali rešitev naših prošenj. Kako se je kardinalno vprašanje kranjskega učiteljstva rešilo, vam je vsem znano.

Tudi v tekočem letu je gojilo društvo stik z učiteljskimi. V ta namen je priredilo tri večere s predavanji. Na prvem bi imel predavati g. dr. G. Žerjav o narodnem gošpodarstvu. Predavatelj pa je bil zadržan, in namesto njega je predaval o isti temi tovariš Gangl, ki je s svojim spretnim govorniškim darom rešil svojo nalogo nad vse častno. — Na drugem sestanku je govoril tovariš Črnagoj o idealih. Tudi ta večer je dobro uspel. — Na tretjem sestanku je predaval g. dr. Fr. Čadež o astronomiji. Repatica, ki je to leto strašila našo zemljo, je bila povod temu predavanju. Tudi ta večer je bil lep in udeležba obilna. — Bodi ob tej priliki izrečena vsem predavateljem toplja zahvala.

Dne 13. novembra 1909. l. se je osnoval v okrilju Dež. slov. učit. društva glasbeni odsek tega društva, ki si je stavil nalogo, skrbeti za glasbeno vzgojo učiteljskega naraščaja.

V svoji prvi seji se je ta odsek konstituiral sledeče: tov. Fr. Marolt, učitelj v Ljubljani — predsednik, tovariš Ivan Dimnik — tajnik, tov. S. Cepuder — gospodar, tovariš Slavko Waschte — strokovni referent in tovariš J. Žirovnik, J. Pavlič, I. Potočnik, R. Trost mlajši in F. Starman — člani odbora.

Na prošnjo Slov. dež. uč. društva je podelil bivši občinski svet podporo v znesku 200 K, ki se je plodonosno uporabila.

V šolskem letu 1909/10 se je v glasbenem tečaju za učiteljske, ki se je priredil v „Glasbeni Matici“ v Ljubljani, poučevalo sledeče predmete: 1. Glavni pripomočki izobrazbe glasu; vokalizacija; deklamacija; vodstvo praktičnega pouka v zborovodstvu — predaval g. koncertni vodja M. Hubad. 2. Glasbena teorija; osnovni pojmi in „pevska šola“ predaval tov. Waschte. 3. Praktične vaje v zborovodstvu in vodstvo pevskega zbora učiteljskih — vodil tov. Slavko Cepuder. — Udeležencev je bilo do 25.

V šolskem letu 1910/11 se je pa podelila podpora 14. učiteljskemu, ki redno in z vnejo obiskuje „Glasbeno Matico“ in se tako glasbeno višje izobražuje.

Odsek je vršil svojo nalogo in je imel v to svrhu več sej. Natančnejša poročila o delovanju — so bila pa itak objavljena v glasbenem vestniku „Učiteljskega Tovariša“.

Toliko o notranjem gibanju društva.

Poročati mi je še o gibanju in delovanju okr. učit. društev. To poročilo ni nikoli tako popolno, kakor bi si ga človek želel. Izkazi so došli od sledečih društev:

1. Učiteljsko društvo za kamniški okraj je imelo eno zborovanje. Predaval je okr. šol. nadzornik Fr. Gabršek: kako se naj pišejo uradni spisi.

Društvo šteje 20 rednih članov in enega častnega člana.

2. Učiteljsko društvo za kranjski šolski okraj je imelo tri predavanja, in sicer: „Umetnost v ljudski šoli“, predaval profesor M. Pirnat. „Pomanjšano merilo kot podlaga umevanja zemljevidov“ in „Prosto spisanje“, oboje predaval tovariš Josip Lapajne iz Cerkelj.

Društvo šteje 54 pravih članov in tri častne člane.

dobi so se z njo igrali mladi učenci knjigovozne njenega očeta. Kako smo zavidali tem paglavcem to srečo! Na cesti smo jih ustavljali ter jih popraševali po božanstveni mali Ma-i. Nikdar ne bi bil prej in slej kaj takega storil; pa kaj sem hotel, ko sem pa čutil toliko nagnjenje do nje. Nekega dne sem se celo spozabil, da sem šel v knjigovoznico iskat lepenke samo zato, da bi jo videl. Malo vroče mi je bilo za ušesi, pokašljaj sem, da bi odgnal viden sram z obličja, potem pa sem vstopil. Toda pot je bila bogato poplačana. Videl sem jo, svojo najmilejšo, videl sem jo v očih, igrala se je z učenci lepo igrice „Red in natančnost“. V zamaknjenosti sem pozabil, po kaj sem prišel. Namesto lepenke sem zahteval, kaj zahteval, zajecjal sem ponižno: „Prosim skroba!“ Oj, kako se je zagrohotala, zasakala pisano krilce, skočila z mize na mizo ter mi pokazala bele zobke. Zagledal in zaljubljen sem se vanjo tja prav do palca na desni nogi; v njo, svojo miljeno, dražestvo Ma-o. (Dalje.)

3. Učiteljsko društvo za novomeški okraj je imelo v tekočem letu eno predavanje. Predaval je dr. Fr. Čadež o astronomiji s posebnim ozirom na Halleyev komet.

Društvo šteje 44 pravih članov.

4. Kočevsko učiteljsko društvo slovenskih šol je imelo eno predavanje, in sicer o temi „Kulturna naloga ljudske šole z ozirom na socialni razvoj naše dobe“. Predaval je tovariš Viktor Grčar.

Društvo šteje 24 pravih članov.

5. Učiteljsko društvo za ljubljansko okolico je imelo eno predavanje, in sicer o društvenih zadevah.

Društvo šteje 38 pravih članov.

6. Litijsko učit. društvo je imelo dve predavanji. O varstvu otrok je poročal gospod Miličinski, o zastopstvu učiteljstva v okr. šol. svetu pa sta poročala ondotna zastopnika.

Društvo šteje 33 pravih članov in enega častnega člana.

7. Ljubljansko učiteljsko društvo je imelo dvojno zborovanje. Reševale so se tekoče zadeve. Društvo šteje 53 rednih članov.

8. Učiteljsko društvo za postojnski šolski okraj je imelo dve predavanji. O varstvu historičnih umetnin in naravnih spomenikov je poročal g. svet. Franke, o abstinenci pa tovariš R. Horvat.

Društvo šteje 50 pravih, 15 podpornih in tri častne člane.

9. Logaško učiteljsko društvo je imelo dve predavanji. Dr. Fr. Ilesič je predaval o gibanju kot elementu življenja s posebnim ozirom na pouk, tov. Iv. Bezljak pa o protialkoholnem gibanju z ozirom na šolo.

Društvo ima 48 pravih, 7 podpornih in dva častna člana.

Radovljiško učiteljsko društvo je imelo v tekočem letu dve predavanji. Skioptikon v šoli! Predaval tov. Ivan Šega. Kmetijsko vprašanje, predaval isti predavatelj.

Rednih udov šteje 45 in dva častna.

O drugih okrajnih učit. društvih ne morem poročati, ker nisem prejel izkazov.

Iz podanega pa je razvidno, da se društva zavedajo svoje življenske sile in da izkušajo vkljub vsej socialni mizeriji učiteljstva izpolnjevati svojo nalogo. Če kdaj, tako veljajo danes besede: „Kjer je sila velika, tam mora nastati odpor tem jačji, da se ohrani življenje.“ V učiteljstvu samem tihi rešila akcija v prid stanu. Vse, kar se čuti učitelja, naj stopi tesno v naš krog ter naj deluje s podvojeno energijo za blagor učiteljstva. Ne v častihlepnosti, ne v koristolovstvu, ne v licemerstvu in v pohlepu po nadvladi, temveč v skromnosti, v edinstvi, v bratski ljubezni celokupnega stanu je rešitev naša. Zato kličem vsem, ki so malodušni: Sursum corda! Vrzite plašč strahu s sebe in s čvrstim korakom stopajte v naših vrstah naprej do zmage. Telo nam tarejo in ga lahko uničijo, a našega duha streti ne morejo. Naprej po poti poštenosti in pravičnosti v ljubezni in slogi! (Odobranje.)

Blagajnikovo poročilo:

Blagajnik tovariš Jakob Dimnik:

Deželno slovensko učiteljsko društvo završuje danes svoje dvainštirideseto leto. Ustanovili so to društvo naši stari tovariši, ki jim

je načeloval zaslužni Andrej Praprotnik. Delovanje tega društva je segalo takrat že vse Kranjske dežele. Z ustanovitvijo naše „Zveze“ se je pa delovanje društva omejilo edinele na Kranjsko deželo in čisto naravno, da delovanje v tem okviru ni bilo tako živahno kakor poprej. Naše starejše tovariše je pa vezalo srce vedno še na staro Slovensko učiteljsko društvo. To je pokazal tudi naš dobrotnik tovariš Josip Traven, ki je zapustil društvu 5000 K ter mu postavil s tem darom trdnj podlago za obstanek. Z obrestmi vred znaša ta zapuščina koncem tekočega leta 5106:24 K, ki so naložene v Mestni hranilnici ljubljanski. V Učiteljski hranilnici imamo 55:63 K; Učiteljski sklad, ki je tudi naložen v naši hranilnici, znaša 52:36 K, in sklad za Josip Čaperlatov spomenik pa 71:40 K. Prebitka smo imeli v tekočem letu 98:78 K. Skupno imetje znaša ob zaključku tekočega leta 5384:42 K.

Poleg tega je pa dobilo društvo od mestne občine ljubljanske 200 K podpore za učiteljske, ki se uče pri Glasbeni Matici harmonije in zborovodstva.

Sklepom lanskega občnega zbora znaša letnina za posamezna okrajna učiteljskega društva po tri krome. Za tekoče društveno leto so plačala letnino ta-le okrajna učiteljska društva: 1. Ljubljansko učit. društvo, 2. Litijsko učiteljsko društvo, 3. Postojnsko učiteljsko društvo, 4. Učiteljsko društvo ljubljanske okolice, 5. Pedagoško društvo v Krškem, 6. Slovensko kočevsko učiteljsko društvo, 7. Kamniško učiteljsko društvo, 8. Novomeško učiteljsko društvo, 9. Logaško učiteljsko društvo, 10. Radovljiško učiteljsko društvo, 11. Kranjsko učiteljsko društvo in Belokranjsko, je pa še na dolgu za letos.

Vseh dohodkov je bilo letos 435:48 K, izdatkov pa 336:69 K, — prebitka imamo torej 98:79 K. (Z odobranjem sprejeto.)

Tovariš Alojz K e e l j poroča v imenu pregledovalcev računov, da so računi in knjige v najlepšem redu in predlaga blagajniku in odboru absolutorij. (Sprejeto.)

Volltve.

Na predlog tov. Žirovnika se izvoli z vzklikom dosedanji odbor, na predlog istega tovariša ostanejo tudi še isti pregledovalci računov.

Predlogi.

Tov. Ivan Š e g a predlaga:

Deželno učit. društvo ukreni vse potrebno, da se naj učiteljske plače izplačujejo potom poštne hranilnice.

Predlog se odkaže v rešitev odboru.

Tov. Fr. S t e f a n i č predlaga:

1. Ker je ovira društvenim zborovanjem po deželi ponavljalna šola, oziroma že na mnogih šolah uvedeni nerazdeljeni dopoldanski pouk, zaradi česar nima učiteljstvo nobenega pouka prostega delavnika in zaradi česar morajo predsedništva, za vsakokratno zborovanje prositi okr. šol. svete za oproščenje poučevanja, naj dež. učit. društvo vloži na dež. šol. svet prošnjo za izdajo razpisa, glasom katerega imej vsak učitelj eoipso prosto, ako se udeleži zborovanja svojega učit. društva, ki se bo na njem razmotrivalo vsaj o enem pedagoškem vprašanju. (Sprejeto.)

2. Dež. slov. učit. društvo naj do prihodnjega obč. zbora premišlja ter poroča o ukrepih, ki jih je storiti, ako se nam vsaj za leto 1912 ne zagotovi izboljšanje gmotnega stanja. (Sprejeto.)

Doma je v teh krajih vino in z njim pesem. Ni delo rodu, ki prebiva tod, začrtalo tistih resnih potez v obraze, ki jih opazujemo drugod. Z vinom in z pesmijo se začne delo, s tem se nadaljuje in z obojim se konča. Zato je neizpeta pesem tega ljudstva.

Prišla je v te kraje k sestri na počitnice mlada, pol razvela roža. Kmalu sva se spoznala. Ni bil njen korak iz življenja, ampak iz cvetnih poljan mladosti, zakaj vse mračne, svinčeno težke misli, ki so včasih legle na njeno dušo, niso mogle zresniti njenih čudovito jasnih oči.

Hodili smo često skupno s sestro po skrivnostnih gozdih v solčni dan. V lunosnih nočeh pa smo zablodili tja gor med mlado vino, kjer je ležala pred nami v srebrnem svitu Savska ravan s temnimi konturami Gorjancev v ozadju. Prevzel nas je čar bajnokrasne poletne noči, da so onemela usta in je duša, pijana lepote, zasanjala v eterske višine. Pozno

3. Dež. slov. učit. društvo naj se obrne na Slovensko Šolsko Matico, je li in on pod kakimi pogoji hoče preskrbeti predavatelje za zborovanja okrajnih učiteljskih društev. (Sprejeto.)

Tov. S c h m e i d e k predlaga, naj se izreče tov. poslancu Ganglu zahvala in priznanje za njegovo prizadevanje, da se uredi gmotno vprašanje učiteljstva. (Sprejeto.)

Z bodrilnimi besedami k skupnemu, složnemu delovanju zaključil potem podpredsednik tov. L. J e l e n c občni zbor.

Visoke in srednje šole v Rusiji.

Lansko leto je bilo v celi Rusiji vsega skupaj 32 visokih šol, in sicer 27 moških in 5 ženskih v 14 mestih: v Petrogradu 7, v Moskvi 7, v Harkovu 3, v Kazani 2, v Jureju 2, v Kijevu, v Odesi, v Njezinu, v Jaroslavi, v Rigi, v N. Aleksandriji in v Vladivostoku po 1 visoka šola. Slušatelj na univerzah je bilo 40.965, na tehnikah 9500, na višjih veterinarskih šolah 1358, na dveh historično-filologičnih inštitutih 205, na arheološkem ustavu 640, na šoli orientalskih jezikov 150, na drugih šolah 1187; na štirih ženskih visokih šolah je bilo 10.068 slušateljic. Vsega skupaj so imle ruske visoke šole 64.073 slušateljic. Iz teh jih 56 odstotkov študira v Petrogradu in v Moskvi. Srednjih šol je bilo lansko leto v Rusiji: 338 moških gimnazij, 65 moških progimnazij, 259 realk, 677 ženskih gimnazij (torej skoraj 1000 ženskih šol). Največ ženskih srednjih šol je v srednji in vzhodni Rusiji, moških pa na zapadu in na jugu. Leta 1900 je bilo otvorenih 12 novih gimnazij in 11 realk, leta 1910 pa 13 gimnazij, 1 progimnazija in 15 realk.

Ali ste že pridobili našemu listu novega naročnika?

Moravsko.

Moravsko šteje po zadnjem uradnem ljudskem štetju 71:36% Čehov in 27:90% Nemcev. Češkemu življu so nevarni mnogi nemški otoki, ki bi se naj polagoma zvezali ter sezidali nemški most iz Šlezije naravnost do Nizjega Avstrijskega Najnevarnejši otoki so: Lanškroun, Svitava, Jihlava, Brno (Čehov 35.72, Nemcev 63.97 odstotkov) in Olomuc. Češka Šolska Matica je vzdrževala na Moravskem 12 ljudskih šol in 17 otroških vrteev, učencev je bilo na vseh teh zavodih 2438. Razentega deluje na Moravskem „Narodna Jednota za vzhodno in severno Moravo“ s sedežem v Olomucu, ustanovljena leta 1885., in „Narodna Jednota za južnozpadno Moravo“, ustanovljena leta 1886, ki slavi 20. listopada svojo petindvajsetletnico.

Iz naše organizacije.

Kranjsko.

Društvo učiteljev in šolskih prijateljev za okraj Ljubljanske okolice je imelo 28. pret. m. popoldne ob 3. uri zborovanje v „Narodnem domu“ v Ljubljani. Na tem shodu je predaval dr. Fr. Čadež o uspehih mod-rne tehnike. Gosp. predavatelj je govoril celo uro tako lepo in poučno, da so bili številni poslušalci naravnost navdušeni in so

smo se vračali domov, in drugi dan so nam bile trepalnice iz svinca.

Mnogo smo si pripovedovali na teh pohodih resnega in veselega; a mladostnega veselja, zvonkega smeha ni bilo pri njej. Vsa mladost je bila v njenih jasnih očeh, mladost cvetja, ki ga še ni opalila slana življena.

Nekoč pa so se zmračile te tako jasne oči. Prišel je namreč k nam fant iz življenja ter vrgel odurno besedo med nas. Začutila je njena duša umazan prst, ki se je dotaknil: zdrhtela je kakor cvetka pred ledenim pišem, in solze so zrosile oči.

Oj, življenje, zakaj si orosilo te oči? ... In ali si jih zadujkrat? ..

I. Č.

Zahajajte samo v lokale, kjer imajo na razpolago naš list!